

Mlinárcsek Judit
Másság és rasszizmus
Szociális munka BA. 2. évfolyam

Cigányság

A cigány holocaust történetének áttekintése

Már 1916-ban rendeletet hoztak a kóbor cigányok szigorú büntetéséről, a cigányok településeiket nem hagyhatták el. Az 1928-as rendelet értelmében évente 2 alkalommal kellett cigányrazziát tartani. 1936-ban a nemzetszocialista hatalmi berendezkedés első éveiben adatgyűjtést és adatfeldolgozást folytattak a cigányokról. Faji besorolásuk nehézségekbe ütközött, végül két csoportba sorolták be: "tisza cigányvérűek és „kevertvérű kóborló cigányok”. Günter és Robert Koerber fajtudorok felfogása szerint: „Mint ázsiai származékokat, távol kell tartani őket a Német Birodalom északi emberétől.” (Hegedűs, 2000)

(Robert Ritter „nevelhetetlenségi” és „hazátlansági” elve alapján).¹ 1940-ben bevezetik a külön cigány nyilvántartást, 1941-től tiltják a magyar-cigány vérkeveredést. 1940-ben Kecskeméten megjelenik Gesztelyi Nagy László: A magyarországi cigánykérdés rendezése című könyve, melyben mint megoldást a koncentrációs táborba zárást javasolja. 1941 február 5.-én az Országgyűlésben ülésén Forster Győző, a Magyar Élet Pártja képviselője interpretációban követeli a cigányok munkatáborba zárását és rájuk vonatkozóan statárium hirdetését, mondván, hogy a magyar településeken a cigánykérdés olyan, mint a zsidókérdés az egész nemzet szempontjából. Bárczay János földművelési államtitkár válaszában ígéretet tesz arra, hogy szorgalmazni fogják az intézkedést. 1942-ben Esztergom városa zárt cigánytelep létesítését írja elő a helyi cigányok számára. Cigánynak tekintenek minden cigány személyt, továbbá azokat, akik cigányokkal élnek együtt. 1943-ban Auschwitzban megnyitják a speciális roma koncentrációs és megsemmisítő tábort. Dobozen 20 roma embert végeznek ki 1944-ben a tábori és helyi csendőrök. A megsemmisítő táborokba szállításon és az internáláson kívül sok roma ember halt meg lakhelyén a csendőrök keze által. (Hegedűs, 2000)

A magyar cigányüldözések áldozatainak számáról megoszlanak a vélemények, nagyjából 5-50 ezer embert érintett, a pontos számot nem lehet tudni, mert a roma deportálásokat nem tartották nyilván.

Visszaemlékezések

Holdosi József visszaemlékezése: „A csendőrök meg mindig rajta voltak a nyakunkon. Mindig zavartak, mindér. A cigányt zavarták, ha jól, ha rosszul csinálta, akkor is. Nem tudom megmondani magának mér van ez. Ez egy fajgyűlölet. Ez még most is van.”²

Ondód „visszaemlékezése”: Letelepedésük óta érte a cigányokat hátrányos megkülönböztetés, kunyhóikat nem építhették fel a faluban, a számukra kijelölt területen húzták fel házaikat, ahol még ivóvíz sem volt. A faluba jártak vízért, ahol óvintézkedéseket tettek, hogy ne fertőzhessék meg vízfordóedényeikkel a kút vizét a cigányok. Több évtizednek kellett eltelni, hogy a cigányok által lakott területen is létrejöjjön egy kút. 1912-ben létrejött az ondódi iskola, megengedték, hogy ide

¹ Szita Szabolcs: A cigányok üldöztetése. In: A cigányság a második világháború idején. Velcsov Bt. Budapest, 2002. 10. oldal

² Michael Stewart: Férfiak. In: Roma Holocaust – túlélők emlékeznek. Roma Sajtóközpont Könyvek 2. 2001. 108. old

járhassanak a cigányok, mert alacsony létszámban tanultak. Később, amikor számuk elkezdett növekedni az oktatásban, megindult a szegregáció is főispáni kérésre. Külön iskolát hoztak létre a cigánygyerekek számára, messze a nem cigányoknak fenntartott iskolától, hogy biztosan ne találkozhassanak. A szegregációnak nem volt igai oka, hisz magyar anyanyelvű cigányokról volt szó. Egy 1944-ben kiadott rendelet szerint a cigányok nem hagyhatják el lakóhelyüket, ha megteszik, büntethetőek, internálhatóak. A következő dokumentum már a teljes deportálást rendeli el, erre azonban már nem került sor. 1944 augusztusában egy éjjel csendőrök vitték el cigányokat az Őrségbe, ahol dolgoztatták őket, ha nem bírták a munkát, kikötötték őket, munkamegtagadás címszó alatt, pedig volt, aki erő hiányában nem teljesítette a parancsot. Közülük sokan hazakerültek. A deportálások 1944 novemberében kezdődtek meg. Elviekben azokat a cigányokat deportálták, akik a tilalmat megszegve elhagyták otthonaikat, azonban ez a gyakorlatban nem érvényesült, a rendeletet betartók közül is sokakat elvittek. A csendőrök és a helyi nyilasok 25 cigányt vittek el végül Dachaubá. Sok más emberrel együtt vagonokba terelték őket, sokan meghaltak az utazás során. A koncentrációs táborban elvesztették személyiségüket, egy számot kaptak, csak számok voltak. A hajnali névsorolvasás közben sok büntetésben volt részük, hiszen németül olvasták fel számaikat, németül nem tudván gyakran rosszkor jelentkeztek. A kezdeti élelmiszeradagjuk is kevés és rossz minőségű volt, a későbbiek során ez csak romlott. Az innen elhurcolt cigányok közül 13-an soha nem tértek haza. (Schermann)

Nógrádi Dezső feleségének könnyfakasztó visszaemlékezése: „Szemben a mi barakkunkkal volt egy másik barakk telezsúfolva cigányokkal. Őket nem választották el egymástól, s mi irigykedve néztük, lám ők együtt maradhattak. És egyszer hajnalban, még rá gondolni is borzasztó, sikolyokra, ordítózásra, ütlegetés zajára ébredtünk. A cigányokat lökték fel a teherautókra és ezek a szerencsétlenek sikoltoztak, kiabáltak, jajgattak, és mondták, üvöltötték: Látjátok, ezek az átkozott németek mit csinálnak velünk? Gázkamrába visznek mindannyiunkat! S mikor pirkadni kezdett és minket kizavartak az Appelpplatzra, ahol szinte ruhátlanul, cipő nélkül, összebújva reszkettünk, láttuk, hogy a szemben lévő barakksor, ahol a cigányok voltak, teljesen üres, csak a krematórium kéménye ontotta a füstöt, néha még lángot is lövellt ki a kémény... Sokan közülünk sírtak, én csak magamba roskadva halkán imádkoztam, s irigyeltem a cigányokat. Nekik már jó - gondoltam -, nem tudnak semmiről, és legalább együtt mehettek a halálba, szülő, gyermek, testvér. Ránk még ki tudja, mi vár, mennyi éhezés, megaláztatás, s azután nekünk is ez lesz a vég... ”³

A következő idézet nem valódi visszaemlékezés, hanem egy Wehrmacht-tiszt jelentése, ami jól szemléletes a náci szörnyűségeket: „A zsidók agyonlövése egyszerűbb, mint a cigányoké - írta. Meg kell hagyni, a zsidók nagyon fegyelmezetten mennek a halálba: nyugodtan állnak. Ezzel szemben a cigányok sírnak, ordítanak és állandóan mozognak, még akkor is, amikor már az agyonlövés hevében vannak. Sőt, előfordult, hogy közülük némelyek a sortűz elől beugrottak a verembe és megpróbálták halottnak tettetni magukat. Mindez az osztagom katonáira eleinte nem tett különösebb hatást. De a második napon már kezdtek jelei mutatkozni, hogy egyikük-másikuknak nem elég erősek az idegei ahhoz, hogy hosszabb időn át részt vegyenek agyonlövésekben. Nekem az a személyes megfigyelésem, hogy akció

---

³ Ember Mária: Ide is gyűjt az ablakra csendőr...

<http://www.romapage.hu/hirek/hircentrum-forummal/article/53489/170/> (2009. 05. 03)

közben nem lesznek úrrá rajtam lelki gátlások (seelische Hemmungen): ezek csak akkor kezdenek jelentkezni, amikor néhány nap elteltével esti nyugalomban elgondolkozunk a történetek felett. ”⁴

Vajda Rozália visszaemlékezése: „Tudtuk, hogy a cigányokat is üldözik. A zsidók akkor már fogytán voltak, jöttek a cigányok. De senki sem szólt ellene, senki sem szólt ellene, hogy ezt nem szabad. Otthon kiabálták utánunk, hogy bűdös cigány meg rohadt zsidó...”⁵

A második világháború idején, egy fiatal lányt barátaival együtt vittek el a répaföldről a komáromi fogolytáborba, majd onnan Dachaubá. Ő mesélte el, hogy mi történt vele a tábor felszabadulásakor: ”És aztán elkezdtem gyalogolni, haza akartam menni, mert teljesen egyedül voltam. Voltak járművek, amik Magyarországra felé mentek, de nem engedtek fel rájuk, mert azt mondták, hogy azokat csak zsidók használhatják. Szóval gyalogolni kezdtem, néha felvett egy-egy kocsit, ha épp arra haladt egy.”⁶

Ebből a visszaemlékezésből is látszik, hogy a „felszabadulás” után sem történt meg az egyenjogúsítás és a minden áldozatot megillető rehabilitáció. A roma beszámolók alapján a pontos dátumokra csak homályosan lehet következtetni, de az biztos, hogy a cigányok továbbra is üldözöttek, áldozataik voltak, egyaránt megjelennek a náciak, a nyilasok, a kommunista rendőrök és az orosz parancsnokok.

A rehabilitáció szükségessége

1972-ben a Cigány Világszövetség párizsi kongresszusán határozatot hozott, mely alapján a cigány holocaustot nemzetközi emléknapra nyilvánították. A szervezet azt is kezdeményezte, hogy augusztus 2-án, délután, egyperces csenddel emlékezzenek meg a holocaust cigány áldozatairól. Erről az eseményről a világ számos országában megemlékeznek. Az emléknapokon Auschwitz - Birkenau koncentrációs táborok területén koszorúzást, Magyarországon virrasztást rendeznek az áldozatok emlékére. Budapesten az Országos Cigány Önkormányzat székháza falán elhelyezett emléktáblánál, valamint IX. kerületi Nehru parkban, a holocaust cigány áldozatainak emlékművénél tartanak koszorúzást és megemlékezést. A Holocaust Emlékközpont Páva utcai székhelyén, az Áldozatok Emlékfalánál gyertyákat gyújtanak a meggyilkoltak emlékére. (A roma holocaust emléknapja)

Bár a cigányság formálisan rehabilitálódott, a magyar köztudatban és társadalmi diskurzusban a romák megpróbáltatásai továbbra sem ismertek, az iskolai megemlékezések alkalmával nincs szó arról, hogy a romákban, -így a roma közösségekben is- nehezen helyrehozható lelki károk keletkeztek, melyeknek hatásai

---

⁴ Ember Mária: Ide is gyűtt az ablakra csendőr...

<http://www.romapage.hu/hirek/hircentrum-forummal/article/53489/170/> (2009. 05. 03)

⁵ Michael Stewart: Lányok. In: Roma Holocaust – túlélők emlékeznek. Roma Sajtóközpont Könyvek 2. 2001. 68. old

⁶ Magyarországi cigányok holocaust történetei
<http://www.amarodrom.hu/archivum/98/holoca.html> (2009. 04. 29)

tovább élnek az újabb generációk tudatában. Tehát a tényleges rehabilitáció nem következett be.

Érdekes módon a roma túlélők közül sokan nincsenek tisztában azzal, hogy holocaust túlélők, ahogy az kiderül több interjúból. Ezek az emberek semmilyen kárpótlást nem kaptak.

Míg a zsidók rehabilitálódhattak, addig a roma megpróbáltatások nem értek véget a fasiszta diktatúra megszűnésével, a cigányokat továbbra is érték atrocitások.

A cigánysággal kapcsolatos előítéletek lehetséges okai

Önigazolás:

A másik csoportot, csoport tagjait leértékeljük, lekicsinyeljük, úgy állítjuk be, hogy ők a rosszak, az erkölcstelenek, hogy igazolhassuk saját negatív viselkedésünket velük szemben, hogy úgy érezhessük jogosan okoztuk a kárt. (Aronson, 1997)

A gazdasági és politikai konkurencia:

Ez leginkább akkor kerül előtérbe mikor a források szűkössé válnak, előnyre szeretne szert tenni a csoport, az előítéletes attitűdök ilyenkor felerősödnek. (Aronson, 1997)

Minimális csoport paradigma:

Tayfel szerint nem szükséges érdekkonfliktus a csoportközi viselkedés kiváltásához, elégséges a pusztán kategorizáció. Kísérletében két csoportot alakított ki, a csoportok nem ismerték egymást, a tagokat, de így a saját csoportjukat részesítették előnyben. (Brown, 2007)

Az előítélet „bűnbak” elmélete:

Az elmélet szerint a frusztráció a kiváltó oka az előítéleteknek, a csoportközi konfliktusoknak. Ha sok frusztráció ér valakit, akkor egy gyenge csoportot fog okolni a történelemért, még akkor is, ha ez a csoport elvileg nem tehet a negatív dolog történetéről. (Brown, 2007)

Az előítélet, mint személyiség típus:

Adorno az F-skála segítségével mérte az előítéletes személyiség típusokat. Az „autoriter” típusba tartozó emberek nem tudták megoldani az Ödipusz komplexust, az apa iránt érzett gyűlölet, agresszió szadizmussá alakult, ezt az agresszivitást azok felé fordítja, akikkel nem azonosítja magát, az idegen csoport felé, viszont a tekintélyt feltétel nélkül tiszteli. (Adorno, 1998)

Kulturális kontextus elmélet:

A más kultúra, más szokások, normák is lehetnek okai az előítéleteknek. Amikor valaki nem ismeri a másik kultúra normáit, akaratlanul is áthágja őket. A másik fél azt fogja gondolni róla, hogy udvariatlan, megsérti őket, ilyenkor elindul egyfajta irritáció, agresszió, ami könnyen előítéletté válik.

Sérült önértékelés:

A sérült önértékelésű, önbizalom hiányos emberek, akik nem lehetnek büszkék magukra, keresnek valamit, amire lehetnek, ilyenkor egy úgymond ingyen fölényt választanak, például azt, hogy magyar nemzetiségűek, és hogy teljes lehessen a büszkeség, a többi csoportot negatívnak kell tartaniuk, látniuk. (Fischer, 2001)

Előítélet, mint konformitás:

Devine szerint a társadalomban az előítéleteket és a sztereotípiákat mindenki ismeri és ezek elfogadása és vallása a konform magatartás része. (Aronson, 1997)

Iskolai végzettség és a kulturális tőke, mint a cigányellenes attitűdök legfőbb indikátora:

A kutatások azt is bizonyították, hogy a szülők iskolai végzettsége és a vizsgált emberek iskolai végzettsége is befolyásolja az elfogadó, illetve a diszkriminatív magatartást. A magasabb iskolai végzettség elfogadóbbá tesz. (Ligeti, 2002)

Maga a kisebbség:

Kutatások bebizonyították, hogy a kisebb létszámú csoportot negatívan látjuk, még ha a nagy és kicsi csoport pozitív és negatív tulajdonságai azonosak is. (Csepeli, 1996)

A cigánysággal kapcsolatos sztereotípiák és az azokból fakadó hátrányos megkülönböztetés dimenziói

A magyar társadalomban élő cigányokkal kapcsolatos sztereotípiákat jól tükrözi a Magyar Gallup Intézet 1997-es kutatása, melyben a megkérdezettek nagyjából 50%-a „idegenkedik a cigányoktól”. (Magyarok és romák. A Gallup elemzése a romákkal szembeni idegenkedés szociológiai hátteréről) Az emberek azt gondolják a cigányokról, hogy csak a családi pótlékért szülnék, hogy lusták dolgozni, agresszívok, verekedősek, lopnak, rabolnak, csalnak.

Tauber István 80-as években végzett közvélemény kutatásában azt a kérdést tette fel, hogy „a cigányokról milyen tulajdonságok jutnak eszébe?” a megkérdezettek 68%-a mondta azt, hogy a cigányok munkakerülők, 65% válaszolta azt, hogy piszkosak, a megkérdezettek 56%-a vélekedett, hogy sokat hazudnak, 58%-uk úgy, hogy lusták, 50%-uk, hogy primitívek. 37% tolvajként jelölte meg a cigányokat, továbbá 34% ítélte őket erkölcstelennek. (Csepeli, 2008)

A 80-es évek egyik kutatásában a résztvevők mindösszesen 7%-a ülne le rendszeresen cigány ember mellé a buszon, 73%-uk pedig soha vagy csak 1-2 esetben lenne hajlandó cigány ember mellé ülni. 84%-uk soha vagy 1-2 esetben választana magának cigány házastársat, és 73%-uk szinte soha nem lenne hajlandó cigány emberrel dolgozni. (Csepeli, 2008)

Fábián és Sik kutatása is elkeserítő eredményeket hozott. A megkérdezettek 89%-a értett egyet azzal az állítással, hogy a cigányok problémái megoldódnának, ha elkezdene dolgozni. 78%-uk azzal az állítással, hogy a cigányokat rá kellene szoktatni arra, hogy ugyanúgy éljenek, mint a magyarok. A cigányok ne akarjanak úgy tenni, mintha nem lennének cigányok állítás támogatottsága 76% volt. 64% értett

egyét azzal, hogy a cigányok vérében van a bűnözési hajlam, 58 %-uk mondta azt, hogy mindenkinek joga van olyan iskolába járattatni a gyermekét, ahová nem járnak cigányok. Csak helyeselni lehet, hogy vannak még olyan szórakozó helyek, ahová cigányokat nem engednek be állítással 46% értett egyet a megkérdezettek közül. 33%-uk azt mondta, hogy a cigányokat teljesen el kell különíteni a társadalom többi részétől, mivel képtelenek az együttélésre. (Csepeli, 2008)

Nyilvánvaló, hogy ez a szemlélet a gyakorlatban is érvényesül, így a cigányok több dimenzióban is depriváltak lesznek a nem cigányokkal szemben. A megkülönböztetés sok fontos helyen jelen van, gondoljunk csak az iskolai diszkriminációra, a munkaerő piaci kirekesztésre, a rendőrség hozzáállására, a nyilvános helyekről való "kitiltásra". (Prónai, 2003)

Az iskolai diszkrimináció esetében:

A pedagógusok egyharmada erősen előítéletes a roma tanulókkal szemben, átlagosan pedig közepesen előítéletesek. Sokan a cigánykérdés megoldásként a szegregációt jelölik meg, és a sikertelenségeik okait a genetikai sajátosságokkal magyarázzák. Tehát a tanárok sztereotípiái a gyakorlatban is érvényesülni fognak, mert ennek megfelelő módon bántak a roma tanulókkal. (Bordács Margit, 2001)

Csak egy példát szeretnék megemlíteni a szegregációra. Egy tanárnő ismerősöm mesélte, aki egy hallássérültek számára létrehozott iskolában dolgozik, hogy minimális halláskárosodással küldik hozzájuk a roma fiatalokat, akik képesek lennének boldogulni egy rendesen halló diákokból álló osztályban is, de származásuk miatt inkább más iskolába küldik őket.

Munkaerő piaci megkülönböztetés:

A Fővárosi Munkaügyi Központ roma ügyintézője arról számolt be, hogy a munkaadók kérik őket, hogy lehetőleg ne cigány munkavállalókat közvetítsenek. 1993-ban a 8 osztályt el nem végzett nem roma lakosok 23,1%-a volt munkanélküli, a cigányoknál ez az arány 59% volt. A 8 osztályt elvégzett nem roma lakosok 17,5%-a volt munkanélküli, míg a cigányok 48,7%-a. (Zombory, Kovai, 2002)

Rendőrségi hozzáállás:

Természetesen nem csak az iskolákban, munkahelyeken éri megkülönböztetés a cigányokat, hanem az igazságszolgáltatás, és a rendőrség, biztonsági emberek is megkülönböztetett figyelemmel kíséri őket. Elég ha szétnézünk egy üzletben, amikor roma vásárló is akad, a biztonsági ember és eladó le nem veszi a szemét a roma vásárlóról feltételezve azt, hogy majd úgymint lopni fog.

Olyanra is találunk precedenst, hogy egy rendőr elkap egy cigány férfit azzal vádolva meg, hogy ő lopott el egy tyúkot, amikor a rendőr rájön, hogy nem ő volt a tettes, az ütlegetes akkor sem szűnik, mert ha nem ő követte el, akkor az egyik fajtája béli, és árulja el, hogy ki volt. (Andrassew, 1998)

A rendőri erőszakra a következő példák a legjellemzőbbek: bántalmazás, jogellenes fogva tartás, kényszervallatás, és eközben a „cigányozás” is megy. (Prónai, 2003)

Nyilvános helyekről való kitiltás:

Nagyon sok nyilvános hely vezetősége nemkívánatos személyeknek tartja a cigányokat, és próbálja megakadályozni, hogy bejőjjenek, ott tartózkodjanak a helyen. Általában a kocsmák és a diszkók azok a helyek, amik próbálják kiszorítani őket. Gyakran lehet látni kocsmák, diszkók ajtajára kiírva a „zártkörű” feliratot, ami azt

szolgálja, hogy ha roma ember kívánna bemenni, akkor hivatkozni lehessen rá, hogy megindokolhassák, hogy miért nem engedik be őket. Sok szórakozóhely alkalmazza a face-controll intézményét, ami azt jelenti, hogy a biztonsági emberek ott állnak a szórakozóhely ajtaja előtt, és a „gyanúsak vélt” embereket, nem engedik be, elküldik, mondanom sem kell, hogy a be nem engedett személyek nagy része cigány.

A rasszista csoportosulások és politikai mozgalmak Magyarországon napjainkban

A magyar alkotmány tiltja a rasszista csoportosulásokat és politikai szervezeteket, ezért formálisan nem is léteznek „ilyen típusú” szerveződések Magyarországon. Viszont a gyakorlat és rasszista megmozdulásokra kiélezett sajtó mégis arról árulkodik, hogy léteznek ezek a szervezetek. A rasszista csoportosulások persze formálisan nem vállalhatják fel „nyilvánvaló” nézeteiket. Itt egy interjú Domokos Endre Jánossal, a Vér és Becsület Kulturális Egyesület ügyvivőjével, melyben a kitérőválaszok és elfedések bevett gyakorlatát könnyen felfedezhetjük:

- Mivel foglalkozik a Vér és Becsület Kulturális Egyesület?
- Ami az alapszabályában le van fektetve.
- Ismertetné néhány szóban?
- Eljuttattuk az MTI-hez, ott utána lehet nézni.
- Hogyan viszonyulnak a hungarizmushoz és a nácizmushoz?
- Nézze, nem arról szól a történet, hogy milyen meggyőződés van, hanem arról, hogy ezt a meggyőződésemet szabadon vallhatom-e.
- Éppen ezért volna érdekes tudni, hogy mi ez a meggyőződés.
- A párizsi békekötéskor kötelezték a Magyar Köztársaságot, hogy oszlassa fel a területén működő fasisztoid jellegű katonai és politikai szervezeteket, és a jövőben ne engedélyezze olyan szervezetek működését, melyek célja, hogy megfossza a népet demokratikus jogaitól. Ha belenéz az alapszabályunkba, ott szó nincs arról, hogy bárkit meg akarnánk fosztani a demokratikus jogaitól. Éppen arról van szó, hogy minket akarnak megfosztani ettől.
- Külföldön több neonáci csoport működik Blood and Honour néven. Ez a kifejezés magyarra fordítva Vér és Becsület. Gondolom, csak véletlen egybeesésről van szó. Vagy nem?
- Az egyesületünknek nincs semmilyen külföldi kapcsolata. A Blood and Honour elnevezés egyébként Angliából ered, s a világ minden országában megtalálható valamilyen formában. Mi ezt a nevet egyrészt Ian Stuart, a mozgalom alapítója iránti tiszteletből vettük fel, másrészt azért, hogy egyértelművé tegyük, hogy mik vagyunk. Mert mi felvállaljuk, amik vagyunk.
- Tehát akkor kik önök?
- Nemzeti keresztény szocialisták.
- Mik a céljaik?
- Nincsenek politikai céljaink, mivel kulturális egyesület vagyunk, és az alapszabályunk tiltja, hogy bármilyen pártpolitikai tevékenységet folytassunk, de például február 1-jén a Budapest védelmében elesett magyar és német katonákról fogunk megemlékezést tartani a Várban.
- Hány éves egyébként?

- Huszonnyolc. És ebből kifolyólag biológiailag le is vezetheti, hogy a nyilaskeresztes pártnak nem lehettem tagja.
- Miért, szeretett volna?
- Nem erről van szó, hanem arról, hogy nem létező dolgokkal akarnak összefüggésbe hozni bennünket. Hiszen a nyilaskeresztes pártot 45-ben betiltották.
- Mondjon még egy-két szót magáról!
- Családom nincs, olyan munkahelyen dolgozom, ahonnan nem nagy probléma, ha netán kirúgnának az egyesület miatt, ezért is tartom én a kapcsolatot a sajtóval. Emellett mint szövegíró ténykedtem különböző zenekaroknál.
- Például?
- Az Egészséges Fejbőr és a Magozott Cseresznye lemezein.
- Mivel ezek sokak szerint neonáci zenekarok, ismét megkérdezem: tényleg semmi közük a hungarizmushoz, a nácizmushoz?
- Mondom, itt nem az a kérdés, hogy nekem kihez, mihez van közöm. Feltehet nekem provokatív kérdéseket, nem fogom kimondani.
- Abból, hogy nem határolódik el a náciktól, az a következtetés is levonható, hogy mégis van valami köze hozzájuk, nem?
- Nézze, ön azt hall ki a válaszból, ami jólesik, azt leírhatja, én meg utána beperlem.⁷

Természetesen a Vér és Becsület Kulturális Egyesület csak egy a rasszista szerveződések sokasága közül. Ilyenek még a Magyar Nemzeti Arcvonal; Lelkiismeret 88; 64 Vármegye Ifjúsági Mozgalom; Túlélés 98 stb.

A romaellenes és rasszista szerveződések ellenőrzése hivatalosan a Magyar Nemzetbiztonsági Hivatal feladatköre. Az NBH jelentéseiből kiderül, hogy a rendszerváltással a nemzeti radikalizmus fokozatosan nőtt, melyet a radikális szervezetek számának növekedésének tényéből és a szervezetek aktivitásából vontak le. Az 1990-es évek közepe óta viszont az aktivitásuk fokozatosan csökken, mivel anyagi támogatottságuk minimális, így hosszútávon nem képesek rentábilisek maradni. (NBH: Romaellenes erőszakspirál Magyarországon) Viszont véleményem szerint a magyar média felismerte, hogy a rasszista csoportosulások reflektorfényben tartása korrelál a nézettséggel így kedvelt témájává vált- a folyamatos médiajelenlét viszont könnyen csábítóvá teheti ezeket a szervezeteket a fiatalok számára.

2006-ra egyes politikai szerveződések programjába is beépült a rommákkal szembeni fellépés szándéka, érvrendszerükben a bűnözés visszaszorítása főszerepet kap, így látens módon egyenlőségjelet tesznek a cigányság és a bűnözés közé. De az alkotmányos felelősségre vonás elmarad, hiszen a fent látható interjú jól példázza a csúsztatások és a témakerülés bevett módszerét.

Akadnak olyan politikai pártok is, akiknek igen erősen előítéletes gondolkozásmódjuk van, vegyük példának a Jobbikot. Szórolapjukon az alábbi szöveg olvasható:

„Robbanás előtt a cigányság ügye

Az EU a cigánykérdést nem kezeli súlyának megfelelően, pedig ez összeurópai probléma. Magyarországon a helyzet katasztrofális, mert a parlamenti pártok az Ön adójából támogatja a cigányság ingyenélő részét, és a baloldal tudatosan hergeli azokat a magyarok ellen. A Jobbik az egyetlen párt, amely a cigánybűnözésről őszintén mer beszélni, és amelynek programja van a megoldásra. A szociális

⁷ http://www.hetek.hu/belfold/200301/szalasi_nyomdokain Az interjút készítette Szlazzsánszky Ferenc

támogatások jelenlegi rendszerét gyökeresen át kell állítani, a közbiztonság érdekében, pedig fel kell állítani a csendőrséget.”

A szövegből kiderül, hogy a cigányokat ingyenélőnek tartja, olyanoknak, akik nem dolgoznak, hanem segélyből élnek, vagy inkább ellopják a szükséges pénzt. A párt szerint létezik cigánybűnözés, és ők megoldják majd a problémákat, a szociális rendszer megreformálásával kizárják a cigányokat, a csendőrség felállításával megvédik a magyar polgárokat a cigányoktól. A szórólapon látható két kép is, az egyik két cigány férfi található, erős testalkatúak, tetováltak, „ránézésre látszik, hogy bűnözők”. A másik képen két fekete csikkal kitakart szemű cigány látható mögöttük a háttérben véres kés egy 20. 000-esen.

Véleményem szerint az, hogy a cigányság kérdése egy párt fő vesszőparipája, önmagában még nem probléma, sőt kifejezetten szükséges. De az, hogy a Jobbik nem nyújt érdemi megoldást a marginalizálódott cigányság helyzetének javítására, hanem mélyíti és növeli a cigányság elleni előítéleteket, az elítélendő.

A párt támogatottságának megállapítására kiindulhatunk az Európai Parlamenti választásokból, hogy ez a párt a kb. 427 ezer szavazatot kapott.

Ha a mai cigányellenességet a kultúra felől közelítjük meg, akkor talán a legfontosabb dimenzió a zene és a zenekarok. Ilyen például a Magozott Cseresznye, vagy az Egészséges fejbőr. Alább olvasható az Egészséges fejbőr Fekete majmok című száma.

Az elmúlt héten pár haverrel elhatároztuk,
Elmegyünk az állatkertbe, s jókat bambulunk.

Nyolc-tíz korsó vermut után képzeld, mit láttam,
Majmok álltak a rácson kívül, talpig ruhában.

Refrén

Fekete, fekete, fekete majmok,
Miért nem vagytok ketrecben,
Vagy pedig egy árnyas fán,
Benn a dzsungelben?
Odamentem, megkérdeztem, hogy mit csinálnak.
Nem feleltek, csak hülyén néztek, és csak makogtak.

Otthonülő típus vagyok, de erre berágtam,
Az egyiket bakancsoddal képen találtam.

Refrén

Majmok, majmok, fekete majmok,
Majmok, majmok, fekete majmok,
Majmok, majmok, fekete majmok,
Majmok, majmok, fekete majmok. :||

Majmok, majmok, fekete majmok.
Majmok, majmok, (rohadt) fekete majmok.

Majmok, (rohadt) majmok, (rohadt) fekete majmok.
(Rohadt) majmok, (rohadt) majmok, (rohadt) fekete majmok.

Nyilvánvaló, hogy a fekete majom a számban a cigány ember szinonímája. Sajnos sok fiatal szereti ezt a zenét és ért egyet a zenekar véleményével, ugyanúgy utálja a cigányokat.

Vélemények a dalszövegről, hozzászólások: „Szegények!!! Nem kéne így bántani őket!! A majmok értelmes lények!!!”

“Nyilvánosan tiltakozom ezellen a szám ellen.Ugyanis állatbarát vagyok és ez sérti a majmok jogait.XDXD

“Puszulj cigány”

“Az élő majmot többre tartom mint a hiperpigmentált evolúciós zsákutcákat akik verik a nyálukat arra hogy alanyi jogon jár nekik a szocpol.....”

“HALÁL A ROMÁKRA!!!!” (A kommentek a

<http://www.youtube.com/watch?v=F2JENP9sBZ4> honlapon található)

Sajnos nem csak ennek a zenekarnak, hanem sok más rasszista zenekarnak nagy a rajongótábora, akik koncertek alkalmával elég sokat isznak, lerészegednek, és utána nekiállnak kötszöködni, verekedni.

Az előítélek mérséklésének lehetséges módjai

A jogi szabályozás az egyik lehetséges útja a diszkrimináció csökkentésének, és ezáltal egy közvetett úton az előítéletek csökkentésének.

Szerintem egy másik lehetséges módszer az, hogy lehetőséget adjunk számukra, hogy megismerjék egymást. Ennek lehet a helye egy munkahely, vagy iskola, óvoda, bölcsőde, szórakozóhely, bármi, a lényeg az, hogy lehetőségük legyen megismerni egymást, és ez minél hamarabb történik meg, annál jobb. Fontos, hogy a szocializáció korai szakaszában már magukévá tegyék az előítéletmentes gondolkozást. Szerencsére sok programról lehet hallani, ami a fiatal korosztályt célozza meg, sok programot csinálnak iskolákban.

Az előítéletek oldásának egy másik lehetséges módszere a fölrendelt cél bevezetése. Ilyenkor a csoportoknak össze kell fognia, és együtt végigcsinálni a feladatot, mert egymás nélkül nem sikerül, kölcsönösen függnek egymástól, a fölrendelt cél elérése érdekében össze kell fogniuk. (Brown, 2007)

Felhasznált irodalom

- Adorno, Theodor: Típusok és tünetegyüttesek . In: Erős F. (szerk.): Megismerés, előítélet, identitás. Új Mandátum Kiadó – Wesley LF. Bp. 1998.
- Andrassew Iván: Képzeld el, hogy egy cigány országban élsz In: Ácsi! Máság Alapítvány. NEKI. Budapest. 1998. <http://www.amrita-it.com/ciganysag/fajsz.doc> (2009.05.19)
- A roma holokauszt emléknappja. <http://www.mult-kor.hu/cikk.php?id=10407> (2009.04.14)
- Aronson, Elliot: A társas lény. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest. 1997.
- Bordács Margit: A pedagógusok előítéletességének vizsgálata roma gyerekeket is tanító pedagógusok körében. In:Új Pedagógiai Szemle. 2001/02
- Brown, Rupert: Csoportközi viszonyok. In: Miles Hewstone, Wolfgang Stroebe (szerk.): Szociálpszichológia. Akadémia Kiadó. Budapest. 2007.
- Csepeli György: Románok és gádzsók-Romakép a magyar társadalomban. 2008. http://www.csepeli.hu/pub/2008/csepeli_ciganyok_gadzso.pdf (2009.05.27)
- Csepeli György: Kisebbség és képzelet (a BM Rendőrtiszti Akadémián, 1996 február 24-én elhangzott előadás rövidített szövege) http://www.csepeli.hu/pub/1996/csepeli_kisebbsseg_kepzelet_1996_02_24.pdf (2009.05.25)
- Fischer Eszter: Gyerekkönyveim felnőtt szemmel. Holmi. XIII. évfolyam. 8. szám 2001.
- Hegedűs Sándor: Cigány kronológia. Konsept-H Kiadó. 2000.
- Ligeti György: Kikről van szó? In: Forray R. Katalin, Mohácsi Erzsébet (szerk.): Esélyek és korlátok. Pécs. 2002.
- Magyarok és romák. A Gallup elemzése a romákkal szembeni idegenkedés szociológiai háttéréről <http://www.gallup.hu/gallup/self/polls/nepszava/nepszava4.html> (2009.05.20)
- Magyarországi cigányok holocaust történetei <http://www.romapage.hu/hirek/hircentrum-forummal/article/53496/170/> (2009. 04. 17)
- Murányi István: Szocio-kulturális és területi tényezők szerepe a 10-17 éves fiatalok előítéletes gondolkodásában In: Sik Endre (szerk.): Idegenek Magyarországon. 1998.

http://deszocpol.atw.hu/kisebbsegszocialis/Muranyi_Istvan_Szociokulturalis_es_teruleti_tenyezok_szerepe.pdf (2009.05.20)

-NBH: Romaellenes erőszakspirál Magyarországon

http://www.delmagyar.hu/belfold_hirek/nbh_romaellenes_eroszakspiral_magyarorszagon/2095207/ (2009. 05.20)

-Prónai Csaba: Áttekintés a magyarországi romákat ért jogsérelem és a nem roma jogvédelem irodalmáról (1990-2000) In: Kisebbségkutatás. 2003. 2. szám

-Schermann Vera: Egy Vas megyei település cigánységének sorsa 1900-tól 1945-ig
<http://www.romapage.hu/hirek/hircentrum-forummal/article/53488/170/> (2009.06. 04)

-Stewart, Michael: Lányok. In: Roma Holocaust – túlélők emlékeznek. Roma Sajtóközpont Könyvek 2. 2001

-Szalasi nyomdokain http://www.hetek.hu/belfold/200301/szalasi_nyomdokain
(2009.05.21)

-Szita Szabolcs: A cigányok üldöztetése. In: A cigánység a második világháború idején. Velcsov Bt. Budapest, 2002

-Zombory Máté, Kovai Melinda: A magyarországi roma népesség foglalkoztatottsága Foglalkoztatás és munkanélküliség In: Babusik Ferenc (szerk.): A romák esélyei Magyarországon. Kávé kiadó. 2002.

-<http://www.youtube.com/watch?v=F2JENP9sBZ4>